

ΚΥΚΛΟΣ V
 Η ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΤΩΝ 70+ ΔΙΣ. ΕΥΡΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΕ : Η ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ ΜΕΤΑΞΥ «ΔΙΑΣΩΣΗΣ», ΚΑΙ «ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗΣ» ■ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΕΕ, ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ

Διαχειριστική καινοτομία

Απέναντι στην πανδημία COVID η Ευρώπη αντέδρασε με ασυνήθιστη ταχύτητα και αποφασιστικότητα. Φαίνεται ότι το πάθημα της καθυστερημένης αντιμετώπισης της ελληνικής δημοσιονομικής κρίσης έγινε μάθημα. Ετσι, μετά από τις αρχικές φειδωλές σκέψεις, η Γερμανία ευθυγραμμίστηκε με τη γαλλική άποψη ότι χρειαζόταν άμεσα μια στιβαρή ευρωπαϊκή οικονομική παρέμβαση. Δημιουργήθηκε λοιπόν το Ταμείο Ανάκαμψης, του οποίου οι πόροι θα προέλθουν από δανεισμό που θα συνάψει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, πράγμα που συνιστά μια μορφή αμοιβαιοποίησης του χρέους. Οι πόροι θα δοθούν ως δάνεια και επιχορηγήσεις.

ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΗ

Θα κατανεμηθούν στις χώρες ανάλογα με τις ανάγκες τους, ενώ η Επιτροπή θα εξοφλήσει τον δανεισμό μελλοντικά από τον κοινοτικό προϋπολογισμό, στον οποίο κάθε χώρα συμβάλλει με βάση τις οικονομικές της δυνατότητες. Πρόκειται λοιπόν, τουλάχιστον σε ό, τι αφορά τις επιχορηγήσεις, για ένα πραγματικό βήμα αλληλέγγυας χρηματοδότησης των αναγκών των χωρών, που αποτελεί μια ιστορική στιγμή στην πορεία του ευρωπαϊκού οικοδομήματος.

Η διοίκηση των πόρων αυτών θα υπόκειται στην εφαρμογή μιας σειράς μεταρρυθμίσεων, που ούτως ή άλλως η Ευρώπη ζητούσε από τις χώρες να προωθήσουν, και αφορούν τα δημόσια οικονομικά, τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, τον εκσυγχρονισμό του κράτους κ.λπ. Οι πόροι θα διατεθούν κατά προτεραιότητα για την κλιματική αλλαγή (37%) και την ψηφιακή μετάβαση (20%). Για την Ελλάδα όμως το μέγεθος αυτού του πακέτου (€72 εκατ. μαζί με το ΕΣΠΑ) αποτελεί μια άνευ προηγούμενου πρόκληση προκειμένου να υλοποιηθεί, πέραν αυτών, και μια σειρά από δομικές παρεμβάσεις που δεν επιχειρήθηκαν μέχρι σήμερα, όπως η προσέλκυση διεθνών κέντρων τεχνολογικής έρευνας και καινοτομίας, η ανάπτυξη Πόλων Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης, η δημιουργία Εθνικής Αμυντικής Βιομηχανίας μέσω διεθνών συμπράξεων, η αξιοποίηση του Προσφυγικού ως παράγοντα οικονομικής ανάπτυξης και δημογραφικής ανάκαμψης μέσω της οικονομικής ενσωμάτωσης και της κοινωνικής και πολιτισμικής ένταξης των μεταναστών και, τέλος, η έναρξη ενός εκκασιατούς προγράμματος δημιουργίας μιας νέας Δημόσιας Διοίκησης. Προγράμματος που θα αντιμετωπίζει και θα χρηματοδοτεί την επίλυση του βασικού προβλήματος, που είναι η οικονομική και κοινωνική απαξίωση, προκειμένου η Δημόσια Διοίκηση, σταδιακά, να προσελκύσει ξανά, μέσα από αδιάβλητες αξιολογικές διαδικασίες επιλογής, τους αρίστους και να καταστεί επιθυμητή επαγγελματική προοπτική για τις ελίτ της χώρας. Αυτό προϋποθέτει πολιτική βούληση και απαιτεί σχέδιο, χρόνο, συναίνεση, επιμονή, υπομονή και λίγους (σε σχέση με τα €72 εκατ.) πόρους.

Το νέο Ταμείο έρχεται μαζί με μια μεγάλη διαχειριστική καινοτομία. Οι εκταμιεύσεις δεν θα γίνονται πλέον βάσει διλωμένων γεγενημένων δαπανών, αλλά στη βάση της εκπλήρωσης λεπτομερών milestones, της επίτευξης λεπτομερών στόχων και με βάση το αρχικό εκτιμηθέν και συμφωνηθέν με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή κόστος κάθε δράσης.

Η καινοτομία αυτή δημιούργησε την αίσθηση ότι η λεγόμενη γραφειοκρατία που συνοδεύει την εκταμίευση των κοινοτικών κονδυλίων του ΕΣΠΑ τελειώνει. Εντούτοις, μια ακριβέστερη ανάγνωση των σχεδίων των κανονιστικών κειμένων που ετοιμάζονται στις Βρυξέλλες δείχνει ότι μειώνεται ίσως η εμπλοκή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στα θέματα διαχείρισης των πόρων, αυξάνει όμως η ευθύνη των κρατών-μελών για τη διασφάλιση της χρηστής διαχείρισης (βλ. Guidance to Member States. SWD (2020) 205 final - 17.9.2020). Το νέο σύστημα λοιπόν, παρότι εκ πρώτης όψεως φαίνεται πιο απλό, εντούτοις είναι πολύ πιθανόν να καταλήξει να είναι πιο πολύπλοκο από το σύστημα του ΕΣΠΑ και πιο απαιτητικό. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συστήνει άλλωστε στις χώρες να χρησιμοποιήσουν τις έμπειρες και πιστοποιημένες δομές διαχείρισης του ΕΣΠΑ για τη διαχείριση του νέου Ταμείου.

Ο Γιώργος Γιαννόπουλος είναι πρώην γενικός γραμματέας Δημοσίων Επενδύσεων & ΕΣΠΑ

Η σημασία της στόχευσης

Κάθε κρίση είναι μια ευκαιρία για αλλαγή πορείας. Ειδικά αν είναι βαθιά και παρατεταμένη, όπως αυτή που διανύει η ελληνική οικονομία, σε συνέχεια μάλιστα μιας δεκαετούς περιπέτειας, που έφερε προσαρμογές αλλά άφησε ανοικτές πληγές και εκκερματίες. Κατά τη φετινή και την επόμενη χρονιά αναμένονται επιτάξεις της μεγέθυνσης και ισορροποίησης της δημοσιονομικής θέσης, ως βάση και για ανάπτυξη μεσοπρόθεσμα.

ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ ΚΩΣΤΑ

Αντίθετα όμως, μέσα και στην παγκόσμια περιδίνηση, είμαστε σε βαθιά ύφεση και δημοσιονομικά ελλείματα. Αρκεί η υποστήριξη από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Κεντρική Τράπεζα για να τηθεί η οικονομία γρήγορα σε θετική τροχιά; Οι διαθέσιμοι πόροι είναι πολύ σημαντικοί, αλλά από μόνοι τους δεν καλύπτουν το επενδυτικό κενό στη χώρα, ούτε θα διορθώσουν χρόνιες θεσμικές αδυναμίες. Η ανάπτυξη της οικονομίας τα επόμενα χρόνια, και η απομάκρυνση από νέες περιπέτειες, συνδέεται μονοσήμαντα με την αύξηση της παραγωγικότητας και την ενίσχυση της εργασίας. Αν και σταδιακή, η βελτίωση εκει πρέπει να γίνει με αποφασιστικές κινήσεις.

Η ισχυρή εισροή πόρων τα χρόνια μετά την είσοδο στο κοινό νόμισμα ενίσχυσε τα εισοδήματα αλλά χωρίς να υπάρξει επαρκής βελτίωση της λειτουργίας του δημοσίου τομέα και των αγορών. Στα χρόνια των προγραμμάτων που ακολούθησαν, με πίεση και για δομικές αλλαγές, η έλλειψη πόρων κατέστησε το γχείριμα οργανωτικό και πολιτικά δυσχερές. Στο σημερινό σταυροδρόμι είναι κρίσιμο οι πόροι να χρησιμοποιηθούν για τον μετασχηματισμό της οικονομίας και να δράσουν καταλυτικά, ώστε να προσελκύσουν ιδιωτικές επενδύσεις αλλά και ανθρώπινο κεφάλαιο κατά την επόμενη δεκαετία. Αυτό σημαίνει άμβλυση του κόστους μετάβασης για επιχειρήσεις και νοικοκυριά, αλλά κυρίως ενίσχυση των κινήτρων για όσους θα εκφράσουν το νέο παραγωγικό υπόδειγμα.

Πέρα από τις επιμέρους επιλογές της οικονομικής πολιτικής, ιδιαίτερη σημασία έχει η μεταξύ τους διασύνδεση, ώστε να λειτουργήσουν συνεκτικά, και ιδίως η σταθερότητα στη στόχευση. Η αλλαγή των κανόνων, σε κεντρικές περιοχές όπως η φορολογία και η εκπαίδευση, μπορεί να αλλάξει δραστικά και τη συμπεριφορά επιχειρήσεων και νοικοκυριών, οδηγώντας σε υψηλότερη ευμερμία. Για να συμβεί όμως αυτό, πρέπει οι τομείς πολιτικής να μην είναι προσωρινές και να σηματοδοτούν μια σαφή στροφή.

Ο Νίκος Βέτσας είναι γενικός διευθυντής του IOBE και καθηγητής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

Ποια ΕΕ και ποια Ελλάδα θέλουμε

Σε ένα σημείο της ανακίνωσής της για το μέλλον της Ευρώπης στη μετά τον κορωνοϊό εποχή αναφέρεται ότι το σχέδιο ανάκαμψης της Ευρωπαϊκής Ένωσης μετατρέπει την κρίση του κορωνοϊού σε ευκαιρία, συμπληρώνοντας ότι καθώς το Σχέδιο στηρίζεται και στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, ουσιαστικά επενδύει σε νέες μορφές οικονομίας με σχεδόν μηδενική κρίση ορυκτών καυσίμων σταδιακά προς το 2050. Γίνεται επίσης αναφορά σε σοβαρές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στην ανάπτυξη των κρατών-μελών και στην ανασυγκριτική ενεργειακή εξάρτηση της ΕΕ από τρίτες χώρες.

ΤΟΥ ΚΩΣΤΑ ΝΤΙΝΟΥ ΚΑΡΠΑΛΗ

Για πολλούς, τα παραπάνω μεταφράζονται σε τεχνοκρατικά ζητήματα που δεν αφορούν την κοινωνία. Πράγματι, το κράτος πρόνοιας δεν ανιχνεύεται εύκολα στα παραπάνω. Όμως, για να ανταποκριθούμε στους στόχους της ΕΕ, απαιτείται ένας γενναίος ενεργειακός και άρα και οικονομικός μετασχηματισμός, που προϋποθέτει τον τεχνολογικό και διοικητικό μετασχηματισμό της χώρας, αλλά και τη δομική αναμόρφωση του χωροταξικού σχεδίου της χώρας, του ασηγμάτου δηλαδή για την ισόρροπη και διατηρήσιμη ανάπτυξη (που με τη σειρά της προστατεύει τα εισοδήματα, δημιουργεί θέσεις εργασίας και ενισχύει το κράτος πρόνοιας μέσα από την ανακατανομή του παραγόμενου πλούτου).

Υπό αυτό το πρίσμα, τα διδάγματα των κρίσεων που πέρασε και περνά η χώρα, σε συνδυασμό με την ευκαιρία που προκύπτει από τα ιδιαίτερα σημαντικά κονδύλια του Ταμείου Ανάκαμψης και του ΕΣΠΑ 2021-2027, οφείλουν να συνοδεύονται με ένα κεντρικό ερώτημα: ποια Ελλάδα θέλουμε για το 2050.

Ποιοι οι παραγωγικοί τομείς για την ανάπτυξη σε εθνική κλίμακα και ανά περιφέρεια; Ποια η ενεργειακή – και κατά συνέπεια και η γεωπολιτική – εξάρτηση και ποιο το ενεργειακό μείγμα; Πώς θα αποφύγουμε «μονοκαλλιέργειες» (λ.χ. εξάρτηση περιοχών από τον λιγνίτη ή τον τουρισμό) που δεν άντεξαν σε κρίσεις; Τι θα πρέπει να αλλάξει στη διοίκηση για να εφαρμοστεί ένα σχέδιο τριών δεκαετιών και ποιες πολιτικές προϋποθέσεις είναι αναγκαίες για να αντέξει το σχέδιο σε μετακλιματικές ανατροπές; Ποιο εντέλει το μοντέλο ανάπτυξης και ποιοι οι ενδιάμεσοι στόχοι για το 2030 και το 2040; Είναι κατανοητό ότι το 2050 φαίνεται μακρινό.

Όμως το 1990 (δηλαδή και πάλι 30 έτη από σήμερα) είναι σαν χθες!

Ο Κωνσταντίνος Καρτάλης είναι καθηγητής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

Από την παραγωγή στο οικοσύστημα της καινοτομίας

Η πανδημία, πέρα από τη συνολική και συνεχιζόμενη δυσμενή επίδρασή της στην υγεία και στον βιοπορισμό των πολιτών και ευρύτερα στην κοινωνικο-οικονομική ανάπτυξη, διαπιστώθηκε ότι πολλές φορές είτε επιταχύνει προϋπάρχουσες τάσεις τεχνολογικής και οικονομικής αλλαγής, είτε επιδεινώνει δυσμενείς διαρθρωτικές καταστάσεις.

Τις τελευταίες τουλάχιστον τρεις δεκαετίες έχει γίνει φανερό ότι η ελληνική οικονομία (όπως και οι άλλες οικονομίες του ΟΟΣΑ) δεν μπορεί πλέον να ανταγωνίζεται αποκλειστικά με βάση το χαμηλό κόστος εργασίας και τις πολύ χαμηλές τιμές. Καθίσταται επομένως αναγκαίο η ελληνική παραγωγή να μετατοπισθεί σε δραστηριότητες που ενσωματώνουν οργανωτικές και τεχνολογικές καινοτομίες, απαχολούν καταρτισμένο και καλά εκπαιδευμένο ανθρώπινο δυναμικό και δημιουργούν καινοτόμα εξελιγμένα προϊόντα και υπηρεσίες εντάσεως γνώσης και υψηλής προστιθέμενης αξίας.

ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΚΑΛΟΙΤΗΡΟΥ

Ενας τέτοιος μετασχηματισμός α) θα συμβάλει στη βελτίωση της διαρθρωτικής ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας, η οποία εδώ και πάνω από μια δεκαετία έχει καταρακλήσει δεκάδες θέσεις στις διάφορες κατατάξεις της διεθνούς διαρθρωτικής ανταγωνιστικότητας (World Economic Forum, IMD κ.ά.) και β) θα διευκολύνει τον σταδιακό απεγκλωβισμό των ελληνικών επιχειρήσεων από τη στρατηγική θέση «stuck in the middle» (κολλημένες στη μέση) στο πεδίο του διεθνούς ανταγωνισμού – καθώς είναι στην πλειονότητά τους ακριβότερες από επιχειρήσεις που προέρχονται από χώρες χαμηλού κόστους εργασίας και ποιοτικά λιγότερο ανταγωνιστικές από επιχειρήσεις που προέρχονται από οικονομίες υψηλότερων τεχνολογικών, παραγωγικών και οργανωσιακών δυνατοτήτων.

Μια σημαντική προϋπόθεση στην κατεύθυνση της παραγωγικής αναδιάρθρωσης – που θα συνεισφέρει στη βελτίωση της διαρθρωτικής ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας και στην αναβάθμιση του ελληνικού παραγωγικού και επιχειρηματικού συστήματος στον διεθνή καταμερισμό εργασίας – είναι η εξελικτική διαμόρφωση και η αποδοτική και αποτελεσματική λειτουργία ενός ενοποιημένου και διασυνδεδεμένου οικοσυστήματος προς την οικονομία της γνώσης. Δεδομένου ότι «τα οικοσυστήματα και όχι οι εφευρέσεις αλλάζουν πραγματικά τον κόσμο».

Κύριοι πυλώνες του οικοσυστήματος είναι: α) η Έρευνα & Τεχνολογική Ανάπτυξη, β) η Ανάπτυξη, Διάχυση και Απορρόφηση Καινοτομιών, γ) η Καινοτόμος Επιχειρηματικότητα Εντάσεως Γνώσης (μέσω νεοφυών επιχειρήσεων αλλά και μέσω της εταιρικής επιχειρηματικότητας υφιστάμενων επιχειρήσεων)

και δ) η Ανάπτυξη Ικανοτήτων και Δεξιοτήτων (των ατόμων, των επιχειρήσεων, της δημόσιας διοίκησης/ αυτοδιοίκησης, των δημόσιων οργανισμών και των φορέων της εκπαίδευσης/κατάρτισης).

Το συγκεκριμένο οικοσύστημα μπορεί να διαμορφωθεί με συνδυασμένες αποφάσεις, κινήσεις, παρεμβάσεις, συνεργασίες και πρωτοβουλίες τόσο του κράτους όσο και των εμπλεκόμενων φορέων (επιχειρήσεις, ερευνητικοί και τεχνολογικοί φορείς κ.ά.). Και φυσικά η αξία εμπλοκής της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι σημαντική, τόσο από τη σκοπιά της χρηματοδότησης, όσο και από αυτή της μεταφοράς γνώσης και εμπειριών.

Ενδεικτικά, ορισμένες εμβληματικές πρωτοβουλίες για τη διαμόρφωση του οικοσυστήματος μπορεί να είναι: αξιοποίηση του επιστημονικού δυναμικού της διασποράς, προσέλκυση Διεθνών Κέντρων Έρευνας και Καινοτομίας, ανάπτυξη στενής συνεργασίας των πανεπιστημίων/πολυτεχνείων με τον βιομηχανικό και τον επιχειρηματικό τομέα και με δημόσιους οργανισμούς, προώθηση μεγάλων προγραμμάτων έρευνας και καινοτομίας που αντιμετωπίζουν μεγάλες κοινωνικές προκλήσεις (mission oriented research and innovation), αξιοποίηση των κρατικών προμηθειών για την ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών, αξιοποίηση των ερευνητικών αποτελεσμάτων με τη συστηματική λειτουργία θεσμών για την ενεργοποίηση και την κατάρτιση του φυτωρίου των αποφοίτων και των ερευνητών κάθε ιδρύματος, συστηματική και σοβαρή ενασχόληση με την αναβάθμιση της τεχνικο-επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Ο Γιάννης Καλογιώργου είναι ομότιμος καθηγητής Τεχνολογικής Οικονομικής & Βιομηχανικής Στρατηγικής στο ΕΜΠ

Ο τουρισμός μετά την κρίση της πανδημίας

Ο τουρισμός συνέβαλε τα μέγιστα για τη χώρα καθ' όλη την περίοδο της δεκαετούς οικονομικής κρίσης. Είναι, άλλωστε, ο μόνος «σημαντικός» τομέας της οικονομίας που αύξησε τις θέσεις απασχόλησης, κυρίως σε νέους, γυναίκες και ευάλωτες ομάδες. Στην Ελλάδα, το 2019 ο τουρισμός συνέβαλε άμεσα στην οικονομία της χώρας με 23,4 δισ. ευρώ, ενώ συνολικά άμεσα και έμμεσα συνέβαλε περίπου με 55 δισ. ευρώ. Η άμεση δραστηριότητα του τουρισμού αντιστοιχεί στο 12,5% του ΑΕΠ και συνολικά περίπου στο 30%.

ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ ΒΕΡΝΙΚΟΥ

Ο τουρισμός – μετά την κρίση της πανδημίας, με τη σκληρή προσπάθεια όλων μας και την κοινή παραδοχή ότι η Ελλάδα είναι από τους φαιραιότερους τουριστικούς προορισμούς στον κόσμο – πρέπει να επανακαμψεί, να ξανα-οικοδομηθεί, πιο δυνατός, δίνοντας έμφαση στην ποιότητα και τη βιώσιμη ανάπτυξη. Στον τουρισμό, αλλά και στους άλλους τομείς, με εργαλεια και προτεραιότητες την καινοτομία, την ψηφιοποίηση και τις συνεργασίες, θα πρέπει να επαναπροσδιορίσουμε τις σχέσεις μας

με τη φύση, το φαινόμενο της κλιματικής αλλαγής και την οικονομία.

Ο Γιάννης Βερνίκος είναι πρόεδρος ΟΚΕ & γενικός γραμματέας ΣΕΤΕ

Διάσωση και αναδιάρθρωση

Το «πακέτο» των 70+ δισ. ευρώ είναι κατά βάση ένα πακέτο ανάκαμψης και ανάπτυξης και σε πολύ μικρό βαθμό ένα πακέτο «διάσωσης». Πράγματι, από τις τρεις μεγάλες συστατικές τους, το μεν ΕΣΠΑ και το Γεωργικό Πρόγραμμα θα διατηρήσουν, σύμφωνα με τα προτεινόμενα σχέδια κανονισμών, τις προ κρίσης προτεραιότητές τους, το δε Ταμείο Ανάκαμψης θα χρηματοδοτήσει ένα πρόγραμμα επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων βασισμένο στο μεγάλο μέρος του στην κάλυψη προϋποστανμένων της κρίσης επενδυτικών κενών σε κλάδους

ΤΟΥ ΑΛΕΚΟΥ ΚΡΗΤΙΚΟΥ

που συνδέονται με την «πράσινη μετάβαση» και τον ψηφιακό μετασχηματισμό. Πρόκειται για επιλογή μιας «φυγής προς τα εμπρός» αντί της απλής επούλωσης των πληγών που αφήνει η κρίση. Τα ότι το Ταμείο Ανάκαμψης έχει αναπτυξιακό προσανατολισμό επιβεβαιώνεται από τον χρόνο έναρξης των σχετικών εκταμιεύσεων (δεν θα αρχίσουν πριν από τουλάχιστον ένα έτος, ενώ η διάσωση θα απαιτούσε πολύ πιο άμεσες χρονικά ενέργειες), από τα κριτήρια αξιολόγησης των εθνικών σχεδίων που θα υποβληθούν, από τις κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και από τις περιφρομές «αιρεσιμότητας», οι οποίες αποβλέπουν όχι σε διάσωση αλλά σε υλοποίηση ευρωπαϊκών στόχων, οι οποίοι μάλιστα δεν προέκυψαν λόγω κρίσης (έστω και αν η κρίση επιτείνει – ενδεχομένως και δραματικά – την ανάγκη επίτευξής τους).

Ενα ευχάριστο χαρακτηριστικό του Ταμείου Ανάκαμψης είναι ότι ο κανονισμός του εγκαταλείπει τους επί δεκαετίες εδραιωμένους και εξαιρετικά πολύπλοκους κανόνες και πρακτικές των ΕΣΠΑ και επαναφέρει την απλουστευμένη διαχείριση των πρώτων χρόνων της ευρωπαϊκής περιφερειακής πολιτικής. Ας ελπίσουμε ότι οι ενδημιώσεις σε υπηρεσίες της Επιτροπής γραφειοκρατικές εμμονές αλλά και ο υπερβάλλον – αν όχι και ύποπτος – ζήλος των «φειδωλών» χωρών δεν θα προσθέσουν νέα διαχειριστικά και ελεγκτικά εμπόδια.

Θα πρέπει εντούτοις να έχουν ενεργώς υπόψη τους οι συντάκτες των αντίστοιχων προγραμμάτων ότι το μεγάλο και απαιτητικό «πακέτο» των 70+ δισ. ευρώ αναμένεται να αυξήσει τις περιφερειακές ανισότητες, δεδομένου ότι de facto θα ευνοήσει τις πιο ανεπτυγμένες περιφέρειες, οι οποίες διαθέτουν το παραγωγικό και ανθρώπινο κεφάλαιο που θα τους επιτρέψει να αξιοποιήσουν τους πόρους περισσότερο και αποδοτικότερα. Θα είναι η αναγκαία «παράπλευρη απώλεια» της αναμφιβόλως επιβεβλημένης προσπάθειας για επίτευξη συνολικής αναπτυξιακής μεγέθυνσης ως απάντηση στα νέα δεδομένα που δημιουργεί η κρίση.

Ο Αλέκος Κρητικός είναι πρώην γ.γ. στο υπουργείο Ανάπτυξης και στο υπουργείο Εσωτερικών